Briefwisseling tussen Menno ter Braak en R.A.J. van Lier 1931-1939

Menno ter Braak en R.A.J. van Lier

Editie: Stichting Menno ter Braak

bron
n.v.t.

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/braa002brie30_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren i.s.m. Stichting Menno ter Braak

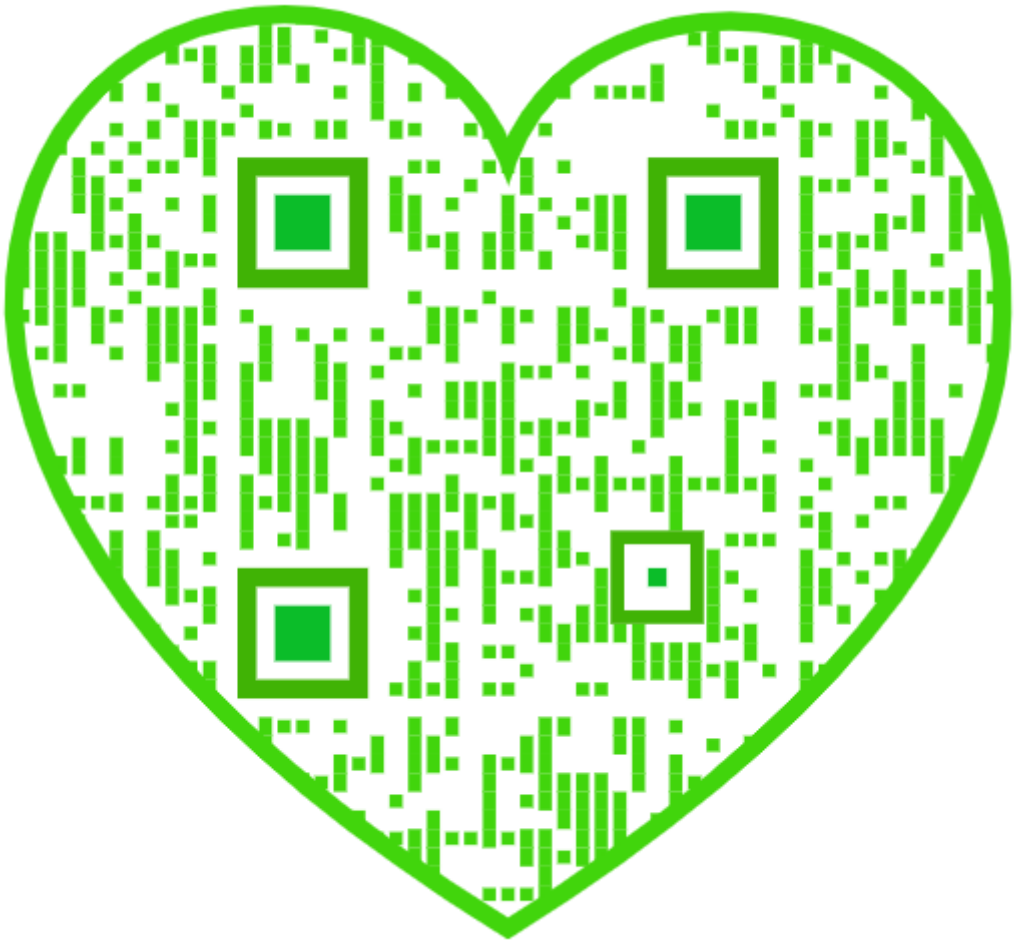

Menno ter Braak
aan
R.A.J. van Lier

Rotterdam, [november 1931]

aant.

Beukelsdijk 143b

Amice,
Hierbij twee opstellen van het meisje, waar over wij het gisteren hadden. Graag na lezing *met* critiek aan mijn privé adres terug.
m.v.gr.
Menno ter Braak

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

R.A.J. van Lier
aan
Menno ter Braak

Den Haag, november 1931

aant.

aant.

aant.

aant.

aant.

aant.

aant.

aant.

[VAN DEZE BRIEF IS ALLEEN HET ONTWERP BEWAARD GEBLEVEN. HET IS NIET ZEKER OF DE BRIEF VERSTUURD IS. VAN DE KLADVERSIE WORDEN HIERNAAST DE AFBEELDINGEN GETOOND.]

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

Menno ter Braak
aan
R.A.J. van Lier

[op of kort vóór 3 december 1931]

aant.

Rotterdam, Beukelsdijk 143b

Amice

Hartelijk dank voor je brief en de *zeer juiste* kritiek op de producten van mej. Schelling; ik zal haar je oordeel ter leering overhandigen.

Het spijt me erg dat papa bezwaren tegen plaatsing van je vers heeft. Maar: *kan het niet onder pseudoniem*? Antwoord mij daarover nog even *p.o*., dan zetten we het nog in het Febr. nummer. En schrijf ev. het pseudoniem erbij.

Met zeer veel belangstelling zie ik je opmerkingen over het Démasqué tegemoet; en ook meer werk van je hand.

m.v.gr. [onleesbaar]

Menno ter Braak

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

R.A.J. van Lier
aan
Menno ter Braak

Den Haag, 4 december 1931

aant.

[VAN DEZE BRIEF IS ALLEEN HET ONTWERP BEWAARD GEBLEVEN. HET IS NIET ZEKER OF DE BRIEF VERSTUURD IS. VAN DE KLADVERSIE WORDT HIERNAAST DE AFBEELDING GETOOND.]

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

Menno ter Braak
aan
R.A.J. van Lier

Rotterdam, 10 december 1931

aant.

R'dam, 10 Dec. '31

Amice

Hierbij de brief van Aadje Schelling terug. Alleraardigst, zooals zij vlam heeft gevat! Mademoiselle is zeer beslist omtrent de kennis van haar eigen karakter, en heftig overtuigd, dat zij niet voor haar plezier schrijft. Wat ik - met jou - betwijfel; zij schrijft wel voor haar plezier, maar ze komt er niet voor uit. Overigens is zij de intelligentste juffrouw van de hele school en qua talis mag zij dan ook wel ietwat rebelsch zijn.

Heb je niet werk liggen, dat ik eens zou kunnen lezen? Ik bedoel niet direct als inzending voor *Forum*, maar zuiver omdat ik er belang in stel. Ik vind den *toon* van je schrijfmethode zeer beheerscht, niet puberteit-achtig meer (de één heeft dat, uiterlijk, gauwer achter de kiezen dan de ander; ondergeteekende was zeer lang, als schrijver tenminste, een vlegel, erg rhetorisch o.a.). Je hebt bovendien een intelligente rust, die ik ‘veelbelovend’ vind (vergeef mij het woord, het is de eerste maal, dat ik

mij schriftelijk tegenover een ‘jongere’ uitlaat op die wijze). Ik twijfel er niet aan, of die rust zal wel gedwongen zijn, maar dat hindert niet. Er zit in ieder geval een persoonlijk accent aan. Dus: ik houd me serieus aanbevolen!

Je vers wordt gezet; proef zal je bereiken. Ik gaf je brief (dicht!) aan mej. Schelling.

v gr. tt.

Menno ter Braak

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

R.A.J. van Lier
aan
Menno ter Braak

[Den Haag, na 10 december 1931]

aant.

aant.

aant.

aant.

aant.

aant.

aant.

[VAN DEZE BRIEF IS ALLEEN HET ONTWERP BEWAARD GEBLEVEN. HET IS NIET ZEKER OF DE BRIEF VERSTUURD IS. VAN DE KLADVERSIE WORDEN HIERNAAST DE AFBEELDINGEN GETOOND.]

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

Menno ter Braak
aan
R.A.J. van Lier

Eibergen, 28 december 1931

aant.

aant.

Eibergen, 28 Dec. '31

Amice

Hartelijk dank voor de toezending van je verzen en begeleidende brief. Dat ik je niet eerder antwoordde, is niet een gebrek aan belangstelling, maar aan mijn eigen werk te wijten.

Je verzen bevestigen mijn veronderstelling: dat je al een zekeren toon bereikt hebt, die op een overwinnen van rhetoriek en vreemde invloeden wijst. Laat dit je niet te weinig en niet te veel zeggen. Dat je (bijna) niet meedoet aan den gebruikelijken epigonentoon in de huidige poëzie vind ik een merkwaardig en verheugend symptoom; daartegenover staat nog een zekere onbeholpenheid van vorm, die wel over zal gaan.

Het ‘hoopvolle’ van je werk is voor mij de omstandigheid, dat je een zekere nuchterheid niet versmaadt voor au fond gemakkelijke klinkklank, die in jeugdpoëzie zoo vaak een bedrieglijke allure teweeg brengt. Je zwakste punt vind ik daarom het ‘meisje in Paraguay’; dat klinkt te sentimenteel naar Helman, komt me voor. Het schijnt me toe, dat je juist *dien* kant *niet* op moet gaan, al zal je zelf wel zoo verstandig zijn, om mijn handwijzer-adviezen en bagatelle te behandelen. Het is maar een opmerking.

De ‘Ballade der Puberteit’ is ongetwijfeld het belangrijkst. Toch is ook die niet zo uit de vorm gekomen m.i. als je ‘Gestorven scholier’. Veroorloof me eenige schoolmeesterijen. Regel 3 van strophe 1 vind ik slecht; de hele strophe 2 minder gelukkig; strophe 3 heel goed; 4 (met ‘uwe duffe zemelpraten’ dat mij gedwongen lijkt) gedeeltelijk weer minder; 5 en 6 weer goed. De eerlijkheid van het geheel is in mijn oogen een groote verdienste. Je verhouding tot de puberteit is zonder franje gezien.

Nu ben ik geen specialist in poëzie. Ik wil niet uitmaken in hoeverre je verzen ‘slecht’ of ‘goed’ zijn. Hoofdzaak is, dat ze een eigen toon aankondigen. Ik ga Zaterdag naar Brussel en hoop dan bij du Perron eens ‘poëtische’ inlichtingen te halen. Zoolang kan ik de manuscripten zeker wel behouden.

Een meer beslissend woord over je werk zal ik pas kunnen geven, als ik proza van je heb gekregen. Daarop heb ik meer vat, ik reageer er zuiverder op. Stel je dus zoolang tevreden met mijn verzekering, dat dit werk me allerminst is tegengevallen. Als ik bedenk, wat voor bocht ik zelf in dien tijd placht te schrijven, maar ook zonder dat ik dat bedenk, zie ik perspectief in je. Je zult, hoop ik, precies het tegengestelde worden van wat ik van je verwacht. Dirk Coster hoopte vroeger, dat ik een soort onder-Costertje zou worden, welnu, ik hoop niet, dat je je aan mijn perspectieven zult storen; ze kunnen je hoogstens aanmoedigen. ‘Nathanael, jette mon line!’ dit advies staat in de ‘Nourritures terrestres’ van Gide opgesteld voor iederen leerling, die profijt van zijn leermeester wil trekken. Alles wegwerpen, wat hij leert, en alleen de prikkel behouden, het gemeenschappelijke feit van de geestelijke activiteit. Dat moet van *jou* uitgaan, want *mijn* primitieve neiging is natuurlijk, je te bekeeren, of liever: je als ‘medestander’ te beschouwen. Laat je dit s.v.p. maar tot op zekere hoogte welgevallen!

h.gr. stuur bij gelegenheid eens proza en schrijf eens, wanneer je in ‘Riche’ zit.

Menno ter Braak

Eibergen

na 1 Jan: Beukelsdijk 143b, Rotterdam

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

R.A.J. van Lier
aan
Menno ter Braak

Den Haag, [4 januari 1932]

aant.

aant.

[VAN DEZE BRIEF IS ALLEEN HET ONTWERP BEWAARD GEBLEVEN. HET IS NIET ZEKER OF DE BRIEF VERSTUURD IS. VAN DE KLADVERSIE WORDEN HIERNAAST DE AFBEELDINGEN GETOOND.]

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

Menno ter Braak
aan
R.A.J. van Lier

Rotterdam, 7 januari 1932

aant.

aant.

7 Januari 1932.

Spoed

Den Heer R. van Lier
de Perponcherstraat 87
Den Haag.

Beste Van Lier,
Ik stuur je hierbij de proef van je gedicht dat nog in het tweede nummer zal worden opgenomen. Wees zoo goed de proef met eventueele correcties met de allergrootste spoed te retourneeren.
Met beste groeten,
MtBraak

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

Menno ter Braak
aan
R.A.J. van Lier

Rotterdam, 19 januari 1932

aant.

Rotterdam W. 19 Jan. 1932

Amice
Neem mij niet kwalijk, dat ik zoo lang met antwoorden wachtte; ik had het erg druk en kon toch geen afspraak voorslaan. Het is nu weer wat geluwd, zoodat wij elkaar zouden kunnen treffen in 'Riche' *Woensdag 27 Jan., ca. half drie*. Schikt je dat? dan graag even bericht.
Je verzen zond ik (daar ik zelf niet naar Brussel ben gegaan) aan du Perron door; mijn oordeel kwam ongeveer overeen met het zijne. Daarover mondeling meer.
v.gr. tt.

Menno ter Braak

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

Menno ter Braak
aan
R.A.J. van Lier (Den Haag)

Rotterdam, 26 januari 1932

aant.

aant.

26. I. '32

Amice
Er is een kink in de kabel; ik moet morgen in Rotterdam zijn. Zullen we de afspraak een week uitstellen? (3 Febr.). Graag nog even een berichtje.
Was je content met de plaats van je debuut in Forum? En blijf je dit pseudoniem handhaven?
v.gr. tt.
Menno ter Braak

Komt Batten ook mee?

[in handschrift van Van Lier:] zaterdag 6 Febr. *zonder tegenbericht* 2 ½ uur

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

Menno ter Braak
aan
R.A.J. van Lier (Den Haag)

Rotterdam, 3 februari 1932

aant.

aant.

3.II. '32

Amice
Voor alle zekerheid nog even bericht, dat ik Zaterdag a.s. te half drie in ‘Riche’ kom. Zeer benieuwd naar je nieuwe verzen. - Je gedicht in ‘Forum’ heeft de aandacht getrokken. Laat je daardoor niet verleiden tot een te goede meening over het menschdom. (maar deze waarschuwing zal wel niet noodig zijn).
v.gr. ook voor Batten, tt,
Menno ter Braak

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

R.A.J. van Lier
aan
Menno ter Braak

[Den Haag, maart 1932]

aant.

aant.

aant.

aant.

[VAN DEZE BRIEF IS ALLEEN HET ONTWERP BEWAARD GEBLEVEN. HET IS NIET ZEKER OF DE BRIEF VERSTUURD IS. VAN DE KLADVERSIE WORDEN HIERNAAST DE AFBEELDINGEN GETOOND.]

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

Menno ter Braak
aan
R.A.J. van Lier

Eibergen, 30 maart 1932

aant.

Eibergen, 30 Maart '32

Beste van Lier,

Veel dank voor de toezegging van je manuscript en brief. Ik heb gisterenavond 'De Ontdekkingsreis' gelezen en zou je gaarne mondeling daarover mijn oordeel formuleren. Er zijn goede fragmenten in, de beschrijvingstechniek is zelfs m.i. heel goed, maar het geheel vind ik niet goed. Reden en verdere zaken mondeling.

Ik ben waarschijnlijk Donderdag weer in Rotterdam terug. Kun je *Vrijdagavond*, of *Zaterdagmiddag* of *Zondag* te mijnent komen? Schrijf even, wat je het beste schikt. Je moet van het station Hofplein of D.P. lijn *21* nemen.

'Mientje Maanster' komt in het Mei-nummer. Wij hadden het nog in April willen plaatsen, maar de zaak 'barstte'. Over mijn sollicitatie is nog geen zekerheid. De heer Verdenius schijnt wel ernstig over mij te denken, maar er zijn, meen ik, *40* sollicitanten.

Tot ziens dus!

v.gr. tt.

Menno ter Braak

Over Nietzsche ook mondeling!

[in handschrift van Van Lier:] Zaterdagmiddag 3 U.

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

Menno ter Braak
aan
R.A.J. van Lier

Rotterdam, 21 april 1932

aant.

21 April 1932

Beste van Lier
Hierbij je prozastuk terug. Tot mijn schrik ontdekte ik, dat ik het had laten liggen!
Batten zei mij een novelle ter lezing toe. Is die al klaar? En hoe staat het met je eigen werk?
Ontving je proef van ‘Mientje Maanster’?
v.gr. tt.
Menno ter Braak

[in handschrift van Van Lier:] beantwoord, 24 April

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

R.A.J. van Lier
aan
Menno ter Braak

[Den Haag, 24 april 1932]

aant.

[VAN DEZE BRIEF IS ALLEEN HET ONTWERP BEWAARD GEBLEVEN. HET IS NIET ZEKER OF DE BRIEF VERSTUURD IS. VAN DE KLADVERSIE WORDT HIERNAAST DE AFBEELDING GETOOND.]

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

Menno ter Braak
aan
R.A.J. van Lier

Rotterdam, 19 mei 1932

aant.

aant.

aant.

R'dam, 19 Mei '32

Beste van Lier

Excuseer mijn lange stilzwijgen na de toezending van je verzen. Ik had van allerlei aan mijn hoofd, waaronder vooral mijn roman en schoolzaken. (Dit laatste begint in de warmte vervelend te worden).

Hierbij je verzen terug met eenige roode potloodstrepen, voor het gemak, niet als frikkige fouten bedoeld s.v.p.! Ik zette hier en daar een X, waar ik het niet goed vond. Er zitten in de verzen, waarin je jezelf helemaal uitspreekt, blijkbaar nog altijd eenige stoplappen, die de meer 'objectieve' verzen (Mientje Maanster) missen. Naast heele goede strofen mislukkelingen. Maar ieder gedicht, dat ik van je lees, geeft me opnieuw de overtuiging, dat je een bijzondere toekomst hebt. Vandaar, dat ik de schijn van de roode-potlood-frikkigheid maar op me laad. Iemand zonder talent, of iemand met een beetje talent en alle aanleg, dat te verprutsen, zou ik afschepen met een kletspraatje. Ik geloof, dat jij tegen een zakelijke revisie van fouten best bestand bent. De 'stoplappen' zijn misschien voor jou inderdaad *geen* stoplappen; ze zijn het voor mij, waarschijnlijk omdat ik ouder ben.

Laat spoedig weer eens iets hooren!

V.gr. tt.

Menno ter Braak

Groet ook Batten, wiens novelle nog *uitbleef*.

Toekomst

God en de raven zijn reeds lang gestorven
Ik ben geen Elia, dat weet ik vader.
Had ik mij deze kennis reeds niet vroeg verworven,
Zij wordt te scherper nu ik het manzijn nader.

Is toen mijn jeugd niet plotseling verstreken
Toen ik denkend over het brood, dat stond
Op het witte laken, noodend het te breken
Smaak van uw zweet het kruidde in mijn mond

Sinds wist ik wat er kon gebeuren,
Dat ik moest werken voor het bruine brood
Of zwerven moest langs vriendelijke deuren.
Want altijd is het leven schooner dan de dood.

Hij moet dus werken, hij is te trotsch uw zoon
Hij is een zwerver met te veel bagage,
Maar wordt het lijf verankerd aan een stad of woon,
Het hart volvoert zijn eeuwige doolage.

Zie vader, dit moet gij wel weten
In 't werk haat ik het meest gemeenzaamheid
Met anderen. Als ik al het kleine heb vergeten
Min ik weinigen van uit mijn eenzaamheid.

Wie kan zich echter tegen aardeswet verzetten?
Ik zal mij moeten buigen in de band van 't werken
Doch schijnbaar gewoon, lachen om alle wetten
En komen in het land van vrijen en van sterken.

R van Lier

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

R.A.J. van Lier
aan
Menno ter Braak

[Den Haag, na 19 mei 1932]

aant.

aant.

[VAN DEZE BRIEF IS ALLEEN HET ONTWERP BEWAARD GEBLEVEN. HET IS NIET ZEKER OF DE BRIEF VERSTUURD IS. VAN DE KLADVERSIE WORDEN HIERNAAST DE AFBEELDINGEN GETOOND.]

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

Menno ter Braak
aan
R.A.J. van Lier (Hilversum)

Eibergen, 6 augustus 1932

aant.

aant.

Eibergen, 6 Aug. '32

Amice

Dood ben ik gelukkig nog niet, maar wel zeer nalatig! Ik zit n.l. in het allerlaatste deel van mijn dik geworden roman; gevestigd in het huis aan ommezijde in den schaduw van de kerk nog wel.

In Sept. ben ik weer in R'dam, hoop je dan over brief en verzen te schrijven. Zend, als je iets hebt, deze maand aan adres: Eibergen.

Overgaan?

h.gr.

Menno ter Braak

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

R.A.J. van Lier
aan
Menno ter Braak

Den Haag, augustus 1932

aant.

aant.

aant.

[VAN DEZE BRIEF IS ALLEEN HET ONTWERP BEWAARD GEBLEVEN. HET IS NIET ZEKER OF DE BRIEF VERSTUURD IS. VAN DE KLADVERSIE WORDEN HIERNAAST DE AFBEELDINGEN GETOOND.]

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

Menno ter Braak
aan
R.A.J. van Lier (Den Haag)

Rotterdam, 9 september 1932

aant.

aant.

R'dam, 9 Sept. '32
(met kapotte vulpen = potlood)

Amice

Dank voor je brief. Hoe is het nu met je Vrijz. Chr. plannen geloopen? Ik hoop, dat je geslaagd bent, want dat zitten blijven is een onaangename zaak, vind ik. Als ik jou was, zou ik er nu een enorme vaart achter zetten, om tenminste in minimum tijd van de schoolbanken te komen.

Je gedicht op den scheikundeleeraar vond ik heel aardig! (Alleen de 'fijner waarde' zou ik in 'hooger waarde' of zooiets veranderen). Ik neem het morgen mee ter redactie vergadering in Brussel en zal het voordragen ter plaatsing.

Mijn roman, 'Dr. Dumay verliest', is af en wel naar mijn zin geworden. Het is eigenlijk de voortzetting van Andreas, maar heel anders geschreven.

Ik kom *volgende week* in Den Haag, zal je dan een kaartje zenden voor een ev. afspraak bij 'Riche'.

hgr.tt.

Menno ter Braak

Beukelsdijk 143b, Rotterdam W.

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

Menno ter Braak
aan
R.A.J. van Lier (Den Haag)

Rotterdam, 14 september 1932

aant.

aant.

Woensdag

Amice,

Morgen (*Donderdag*) zit ik ± *5 uur* bij *Riche*.

Tref ik je daar?
Je gedicht is voor Forum aangenomen.
h. gr. tt.
Menno ter Braak

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

R.A.J. van Lier
aan
Menno ter Braak

[Den Haag, 12 november 1932]

aant.

aant.

aant.

aant.

aant.

aant.

aant.

aant.

aant.

[VAN DEZE BRIEF IS ALLEEN HET ONTWERP BEWAARD GEBLEVEN. HET IS NIET ZEKER OF DE BRIEF VERSTUURD IS. VAN DE KLADVERSIE WORDEN HIERNAAST DE AFBEELDINGEN GETOOND.]

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

R.A.J. van Lier
aan
Menno ter Braak (Rotterdam)

Den Haag, 12 november 1932

aant.

aant.

aant.

aant.

aant.

aant.

aant.

aant.

aant.

Den Haag, 12 November 1932

Beste Mijnheer ter Braak,

In de eerste plaats mijn hartelijken dank voor uw briefkaart uit Parijs. Kort daarop werd ik wèer verrast met uw 'Démasqué'.

Toen ik het in zoo'n keurige uitgave voor mij liggen zag werd ik aan mijn voornemen herinnerd het geheel over te lezen, om tot een totaal indruk te komen.

Er bestond een zeker gevaar voor mij, waarin ik zou kunnen vervallen, om U nu hierover te schrijven, en wel: dat U zooals Nietzsche zoudt kunnen zeggen: 'Ich horchte auf Widerhall, und ich hörte nur Lob.' Want toen ik het uit had was de lof het grootst in mij voor de volgehouden waakzaamheid van het verstand en de prachtige bouw der zinnen. Dit werk is zoo dat een tegenstander zijn lof voorop zou moeten stellen voor hij tot de bestrijding kwam van de conclusie van dit essay. Langzamerhand kwam echter mijn weerklank als herinnering bij mij op, zoodat ik U iets meer dan lof hierover kan schrijven.

Wat mij vooral trof was de ontdekking van de 'révolte'. De diepste waarheden leven aan de oppervlakte, ten nauwste met ons leven verbonden, en juist daarom zijn er zeer scherpe oogen noodig om hen te zien, wij hebben een neiging over de onmiddelijke dingen weg te kijken. De révolte is een van deze waarheden. De révolte als kenmerk van den dichter: instinctief moet ik dit gevoeld hebben toen ik Goethe aan zijn gedicht 'Prometheus' ontdekte en belangstelling voor hem kreeg. Overal in het dagelijksche leven ziet men de révolte zich voltrekken: onze ouders die Vrijzinnige Protestanten zijn, kwamen uit orthodoxe families en wij meenen ons nu weer van dit vrijzinnige te moeten ontdoen, - en [terecht] -; overal ziet men dat verschijnsel optreden. Ik kan mij echter niet herinneren het nog ooit zoo als levensprincipe geformuleerd te hebben gezien: In de grond van de zaak is opstand tegen het oude een kwestie van geestelijke mobiliteit. Hoe trager geest, hoe gebrekkiger intellect, hoe minder opstand. Om nieuwe en eigen wegen te gaan moet men zich steeds van iets ontdoen, zich tegen iets verzetten, dit gaat niet zonder uitbarstingen. De intelligentie en de beteekenis van iemand worden inderdaad geheel door zijn verzet en opstand bepaald; naarmate men zich niet onderwerpt beteekent men iets.

Toch geloof ik niet aan de révolte alleèn om de révolte. Op blz. 58 schreef U 'Tegen den tijd dat men verplicht is in de letterkunde Der Mouw als onaantastbaar te onderwijzen, zal mijn groote liefde naar Leopold uitgaan.' Dat is iets wat ik niet geloof, als Der Mouw onaantastbaar werd zou U in verzet tegen hem komen, zèker, maar niet om Leopold te vinden; misschien wel iemand geheel anders. Onze pro en contra's zijn toch een te diep ingewortelde kwestie in lijf en geest dan dat de omstandigheden alleen hen zouden beïnvloeden? De révolte heeft ten slotte als positief doel, zichzelf te vinden. Geen revolutie zonder onderdrukking. Als een ouder geslacht op zou houden haar waarheden aan het jongere te leeren, het jongere te benauwen door het anders te willen maken, zou zij misschien wegblijven òf het muitersinstinct zou zich anders uiten. Als wij dingen die ons eigen zijn in het oude geslacht wegwerpen komt dit voort uit een radicale ergernis tegen haar. Gesteld dat ik tot een jongere generatie behoorde en op mijn beurt in verzet kwam tegen uw conclusie dan zou dit niet anders te verklaren zijn dan als blinde ergernis, want al lezend dacht ik dit essay met U mee en verheugde mij over haar uitkomst. Ik schreef net dat ik mij tot uw generatie voelde behooren; toen ik het essay uit had vroeg ik mij - zonder ernst maar wel met nieuwsgierigheid - af of ik tot een jongere generatie behoorde, ja dan neen, en ik zag dat dit niet zoo was niettegenstaande 12 jaren leeftijdsverschil. Als ik ten slotte niet hierbij blijf staan is het omdat men nergens stil staan moet. Bovendien zal het niet meer om kunstopvattingen gaan, maar vooral om het werk van levende menschen. Als men per se een theoretisch uitgangspunt

moet hebben dan lijkt mij de conclusie van uw essay een van de vruchtbaarste bases, die men zich denken kan, want ze brengt een kunst zoo dicht bij haar voedingsbron, het leven, dat men ze niet meer van elkaar zal kunnen en willen onderscheiden. Zij wordt de weerspiegeling van gedachte en hart. Met dit essay bent U zelf reeds begonnen uw eigen ideaal te verwezenlijken: waar het verstand een philosophische [koude] zou kunnen krijgen neemt het hart het woord en waar het hart tot sentimentaliteit zou verworden, gaat het verstand weer spreken. Ook dit schrijverstype is mijn ideaal. Het is nu zaak hart en verstand geheel te bevrijden door ze met elkaar aan te drijven, tusschen gevoel en intellect ligt immers een geheimzinnig verband.

Uw essay leerde mij ook voor het eerst rekening te houden met de ‘gravité’ als bedwelmende en verstikkende factor. - Het Coster essay voltooide deze opvoeding - de rest ligt aan mij.- Men kan niet dankbaar genoeg zijn dit jong te leeren vooral in een land als Holland waar zwaarwichtigheid de erfvijand is van allen die denken of schrijven. Deze bestrijding is een van de meest verruimende kanten van uw essay. Misschien zullen in het vervolg de menschen hier, die iets te zeggen hebben, het met een gewoner gezicht doen. Misschien, want ik ben bang dat U met dit essay langs het groote publiek zult heenpraten. Maar dit was toch nooit anders! Aan de eene kant moet een schrijver zelf dankbaar hiervoor zijn; wie weet dit beter dan U, die schreef: ‘het is beter dat niets geregeld en volkomen geschiede’ ook het begrijpen van de massa voor een schrijver niet. Stelt U U eens een nieuwe ‘Woordkunst’ voor op het principe van de ontsluierde schoonheid.

Ook het begrip der eenzijdigheid zal verruimend werken, het zal in staat stellen vrijer te voelen. Iemand staat en valt met de keuze van zijn vrienden, zoo ook met zijn boeken. Het ligt nu aan mij mijn eenzijdigheid te vinden. - Die echter reeds lang zeer sterk instinctief bestaat.-

De inleiding is zeer geestig en heeft alle eigenschappen van een goede inleiding; inlichtend en strijdbaar.

Ik stuur U hierbij een vers. Ik zal Mijnheer Du Perron een rijmbrief terugschrijven zoodra als ik tijd heb. U hebt U zeker kostelijk geamuseerd in Parijs?!

De hartelijkste groeten,

Rudie van Lier

Jeugd

Wij hebben alleen maar verlangens en namen.
Het liefste meisje blijft zelfs naam.
Van landen droomend waar wij nooit kwamen
Bezien wij het leven van uit het raam.

Verwondering over wisselende vergezichten
Brengt onrust die ons drijft: Naar buiten!
Maar wij, die een dagtaak moeten verrichten
Laten het gordijn voor de ruiten.-

Misschien zijn wij veel rijker dan wij meenen
Al is de kamer klein en moe de taak,
Misschien gescheiden blijven beter dan vereenen
En laat verovering een wrange smaak,

Maar wie van ons verlangens heeft, laat die zich waken
Dat hij de naam niet liever krijgt dan 't leven
Zoo steeds de oogenblikken gaat verzaken
Om tusschen ‘toen’ en ‘later’ in te zweven.

RvL

Origineel en ontwerp: Den Haag, Letterkundig Museum

R.A.J. van Lier
aan
Menno ter Braak

[Den Haag, 3 februari 1933]

aant.

aant.

[VAN DEZE BRIEF IS ALLEEN HET ONTWERP BEWAARD GEBLEVEN. HET IS NIET ZEKER OF DE BRIEF VERSTUURD IS. VAN DE KLADVERSIE WORDEN HIERNAAST DE AFBEELDINGEN GETOOND.]

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

Menno ter Braak
aan
R.A.J. van Lier

Rotterdam, 11 februari 1933

aant.

R'dam, 11 Febr. '33

Beste Rudie

Laten we er niet te lang over philosopheeren, waarom ik niet antwoordde; misschien is Dumay er niet geheel vreemd aan, maar zeker heeft ook mijn nieuwe boek er schuld aan. Beschouw die ‘vergeetachtigheid’ in geen geval als gebrek aan belangstelling of onhartelijkheid; ik ben soms erg egocentrisch. Maar: kunnen we a.s. *Donderdag* een afspraak maken? ± 5 uur bij *Riche*, daarna gezamenlijk eten ergens.

Schrijf mij even omgaand. De rest dan mondeling!

m.h.gr. steeds je

Menno ter Braak

Origineel: Den Haag. Letterkundig Museum

Menno ter Braak
aan
R.A.J. van Lier

Rotterdam, [3 april 1933]

aant.

aant.

B.R.
Zaterdag komt mij niet best uit. Maar kom, als je kunt, a.s. *Donderdag* eten! Tusschen 5 en 6 ben ik thuis. Graag nog even bericht dienomtrent.
h.gr.tt.
Menno ter Braak

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

R.A.J. van Lier
aan
Menno ter Braak

Den Haag, 16 mei 1933

aant.

aant.

aant.

aant.

[VAN DEZE BRIEF IS ALLEEN HET ONTWERP BEWAARD GEBLEVEN. HET IS NIET ZEKER OF DE BRIEF VERSTUURD IS. VAN DE KLADVERSIE WORDEN HIERNAAST DE AFBEELDINGEN GETOOND.]

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

Menno ter Braak
aan
R.A.J. van Lier

Rotterdam, 1 juni 1933

aant.

Beukelsdijk 143b
1 Juni '33

B.R.
Je brief beantwoord ik eerst vandaag, tot mijn spijt; ik heb nu eenige dagen vacantie in zicht en kan weer eens afspraken gaan maken. Ik wil heel graag eens bij je komen eten, als je ouders dat tenminste ook prettig vinden. Met de Pinksterdagen ben ik uit de buurt, en daarna heb ik een paar dagen weer drukte; zullen we voorloopig vaststellen Maandag 12 Juni? Schrijf me nog even, of dat schikt en hoe laat je mij ongeveer verwacht. Wij kunnen het dan ook eens over Freud hebben, die tegenwoordig ‘onduitsch’ is, zooals je weet. En deel me dan ook eens mee, wat je eindindruk is (na het Juni-nummer van ‘Forum’) van dr. Dumay.
h.gr.tt.
Menno ter Braak

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

R.A.J. van Lier
aan
Menno ter Braak

Den Haag, 1 juni 1933

aant.

aant.

aant.

aant.

[VAN DEZE BRIEF IS ALLEEN HET ONTWERP BEWAARD GEBLEVEN. HET IS NIET ZEKER OF DE BRIEF VERSTUURD IS. VAN DE KLADVERSIE WORDEN HIERNAAST DE AFBEELDINGEN GETOOND.]

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

Menno (en Ant) ter Braak
aan
R.A.J. van Lier (Den Haag)

Sils im Engadin, 9 augustus 1933

aant.

aant.

Menno ter Braak
A.

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

R.A.J. van Lier
aan
Menno ter Braak

[Den Haag, augustus/september 1933]

aant.

aant.

[VAN DEZE BRIEF IS ALLEEN HET ONTWERP BEWAARD GEBLEVEN. HET IS NIET ZEKER OF DE BRIEF VERSTUURD IS. VAN DE KLADVERSIE WORDEN HIERNAAST DE AFBEELDINGEN GETOOND.]

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

Menno ter Braak

aan
R.A.J. van Lier

Rotterdam, 9 oktober 1933

aant.

aant.

9 Oct. '33

Beste Rudie
Ik liet je lang op antwoord wachten; het was hier een drukke boel wegens verhuizing mijner echtgenoote etc. etc.
Vrijdag a.s. ben ik in Den Haag, kunnen wij dan ± ½ 5 in 'Riche' afspreken? Tot het eten ben ik vrij.
h.gr.tt.
Menno ter Braak

Origineel: Den Haag, Leterkundig Museum

Menno ter Braak
aan
R.A.J. van Lier (Den Haag)

Rotterdam, 2 november 1933

aant.

R'dam, 2 Nov. '32

Beste Rudie,
Wij zien je graag Donderdag 16 Nov. hier aan den disch (dus ± 6 uur). Misschien zag je, dat ik Borel opvolgde (hopelijk niet naar den geest); en daarom zit ik deze week in een afgrijselijke drukte.
Schrijf nog even.
h. gr. tt.
Menno ter Braak

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

Menno ter Braak
aan
R.A.J. van Lier

[Rotterdam, 15 november 1933]

aant.

Woensdag

B.R.
tot mijn spijt moet ik morgen afzeggen, om dat men mij plotseling naar een première van de ‘Wildente’ stuurt.
Voel je er echter voor tusschen 5 en ½ 6 morgen (Donderdag) even in ‘Riche’ te komen? Ik ben daar dan, en we kunnen een nieuwe, soliede afspraak maken.
v.gr. tt.
Menno ter Braak

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

R.A.J. van Lier
aan
Menno ter Braak

[Den Haag, 11 december 1933]

aant.

aant.

[VAN DEZE BRIEF IS ALLEEN HET ONTWERP BEWAARD GEBLEVEN. HET IS NIET ZEKER OF DE BRIEF VERSTUURD IS. VAN DE KLADVERSIE WORDEN HIERNAAST DE AFBEELDINGEN GETOOND.]

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

R.A.J. van Lier
aan
Menno ter Braak

Den Haag, 11 februari 1934

aant.

aant.

Den Haag, 11 Febr. '34

Beste Mijnheer ter Braak,
Het lijkt mij het beste om het vers dan toch maar te laten staan. De twee verzen die ik eventueel ter vervanging zou geven, doe ik toch hierbij, maar zij lijken mij geen van beide, bij nadere lezing, de moeite waard om dat eene te vervangen. ‘Puberteitsspleen’ is van anderen datum, het andere, ‘Brief enz.’, is ongeveer van dezelfde tijd als ‘St. Nikolaasavond’, ik maak mij ongerust, dat er hier een booze toon in is te hooren, die er allerminst in moet, gegeven het oogenblik van toen en nu.
Ik kwam tot het besluit om het vers terug te trekken omdat ik er mij rekenschap van gaf dat het alleen aan haar geschreven was, en dat ik een briefwisseling per tijdschrift ging voortzetten, waar ik mij voorgenomen had te zwijgen voorloopig. En het was niet dit wat ik dan te zeggen zou hebben, er licht een toon van zelfvernedering in die, hoe gemeend ook op dat oogenblik, ik niet in staat ben zelfs een uur lang vol te houden. Maar – de plaatsing van een vers lijkt ons ook ongewenscht - het is zoo

erg niet, een vers bindt tot niets op het oogenblik dat het neer geschreven is, en men kan over iedere publicatie heen leven. De vele verkeerde begrippen die ze van mij heeft misschien kunnen hoogstens met een vermeerderd worden, en dat kan ook zijn nut hebben. Het vers kan trouwens niet alleen op zichzelf blijven staan, omdat ik mijn eigenlijke gevoelens nog niet neergeschreven zijn, die ik hierover heb.

Tot ziens,
Rudie van Lier

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

Menno ter Braak
aan
R.A.J. van Lier

[Den Haag, juni 1934]

aant.

B.R.

Mocht je bijgeval lust hebben je preparatieven voor het eindex. te onderbreken door een Grooten komischen lachavond, vervoeg je dan heden uiterlijk *8.05* voor *Pulchi Studio.* Ben je er op dat tijdstip niet, dan ga ik naar binnen; je kunt er dan ev. toch nog op deze kaart toegang krijgen. Maar als je niet kunt of wilt, behoef je geen tegenbericht te zenden.

m.v.gr.
Menno ter Braak

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

Menno ter Braak
aan
R.A.J. van Lier

[voor 16 april 1935]

aant.

B.R.

A.s. Dinsdag (ik meen 8.15) geeft het Hofstadtoneel in den Kon. Schouwb. een première (*avec* Annie van Ees). Heb je lust om dit mee aan te zien? Bericht me dan omgaand of je ca. ½ 8 in Riche kunt zijn.

h.gr.
MtB

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

Menno ter Braak
aan
R.A.J. van Lier (Den Haag)

Sestri Levante, 22 augustus 1935

aant.

aant.

B.R.
Ontvang eenige hartelijke groeten uit dit heerlijke visschersplaatsje, waar de cultuur op de agora ontstaat. Alles is *buiten*, dus geen calvinisme.
h.gr ook van mijn vrouw
tt.
Menno ter Braak

Origineel: Haag, Letterkundig Museum

R.A.J. van Lier
aan
Menno ter Braak en Ant ter Braak-Faber (Den Haag)

Portofino, 22 september 1937

aant.

aant.

'Portofino'
Rudie van Lier
A. van Schendel
Fred Batten

Origineel: Particuliere collectie

Menno ter Braak
aan
R.A.J. van Lier

Den Haag, [30 oktober 1937]

aant.

Zaterdag

B.R.
Hartelijk dank voor je goede berichten. Dus je zit, als ik het wel heb, met die correspondent van mij, genaamd Gorter, in één huis? - Veel succes verder.
Je artikel verschijnt in *Gr. Ned. Dec.* Ik heb met Greshoff afgesproken, dat er ter verduidelijking voor den lezer, die het stuk van v.d. Leeuw niet kent, een paar redactioneele regels boven komen. De proef zal je binnenkort bereiken.
h.gr. je
Menno ter Braak

[in handschrift van Van Lier:] *31 oktober 1937*: te Parijs ontvangen.

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

Menno ter Braak
aan
R.A.J. van Lier

Den Haag, 22 november 1937

aant.

Den Haag, 22 Nov. '37
Kraaienlaan 36

B.R.

Hartelijk dank voor je brief, waarop ik pas vandaag (en dan nog kort) kan antwoorden, vanwege de Sinterklaasboekerij, die overstelpender is dan ooit. Er ligt ook nog een lange en intelligente brief van je huisgenoot Gorter te wachten op antwoord; maar wanneer kom ik er toe? Zou je hem namens mij willen zeggen, dat ik hem zeer erkentelijk ben voor zijn brief, en dat mijn zwijgen geen gebrek aan belangstelling symboliseert? Schrijf mij eens iets over de 'physiognomie' van den man! Ik zag in Groningen dezer dagen zijn broer, die sprekend op Anthonie Donker leek! Tenminste uiterlijk.

Neem dit korte briefje niet kwalijk. Het is als lang bedoeld, maar ik moet *te veel* schrijven, in deze weken. Ook voor zelfbeklag heb ik gelukkig geen tijd. De artikelen over Saks en Du Perron heb je zeker gelezen? Dezen dijden uit onder het oog van A. Roland Holst, die een paar dagen bij ons logeerde.

Tot nader. En veel succes verder.
hart.gr.van ons beiden
je Menno ter Braak

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

Menno ter Braak
aan
R.A.J. van Lier

Den Haag, 29 januari 1938

aant.

aant.

Den Haag, 29 Jan. '38
Kraaienlaan 36

Beste Rudie

Hartelijk dank voor je gelukwensch, vorige en daaropvolgende brief! Ik heb een en ander *zeer* op prijs gesteld, maar ik kom pathologisch weinig tot schrijven, in de

‘seizoensmaanden’. Zij overbelasten mijn schrijfmacht, niet zozeer psychisch als wel gewoon physisch.

Het verheugt me, dat je de opdracht van het boekje ‘Mephistophelisch’ aanvaardt. De proef, die je natuurlijk kunt houden, is een voorloopige tekst, want ik heb er nog zeer veel in veranderd en naar ik hoop verbeterd. Het geheel is uiteraard een ‘intermezzo’, maar ik ben toch zeer gehecht aan dit geesteskind, en vooral als manifestatie van kortheid en concreetheid wilde ik het den heeren van de langademigen dreun in het gezicht...werpen is veel gezegd, maar toch aan hen ‘adresseeren’. Als tegenwicht kwam mij daarbij vanzelf de opdracht aan jou voor den geest, die in menig jaar voor mij een soort ‘baken’ geweest bent van de reactie op letteren, die *ik* als de eenig-juiste waardeer. Ik heb me altijd op het standpunt gesteld, dat een opdracht *vol zin* moet zijn, en dat anders een boek *niet* moet worden opgedragen. Zoo wenen mijn ‘Christenen’ zonder opdracht want ik heb bij het in-druk-zenden aan niemand speciaal gedacht, en zoo is dit mefistoffeltje vanzelf jou toegeeïgend. Ik hoop, dat de ‘president’ het je niet zal nahouden!

Mijn *vaste* voornemen is om in Februari een weekend naar Parijs te komen; waarschijnlijk na den 15en, want eerder ontbreken mij de contanten. Misschien zal Ant niet meekomen, want zij wil naar Groningen, maar dat is alles nog onzeker. Kan ik (wij ev.) in jouw pension logeeren?

Van Gorter kreeg ik een paar stukken, waarover ik hem zal schrijven, zoodra ik werkelijk tijd heb, en niet geparalyseerd ben. Wil je hem dit zeggen? Het is misschien een vage belofte, maar ik hoop hem binnenkort te ontmoeten.

Tot ziens dus, hoop ik!

hart. gr. tt.

Menno ter Braak

Gans belde mij te middernacht op, onlangs! Wij waren al rustend, en zoo moest ik hem verzoeken elders onder dak te komen. Den volgenden dag ben ik hem ook weer misgeloopen.

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

Menno ter Braak
aan
R.A.J. van Lier (Den Haag)

Arles, 9 augustus 1938

aant.

aant.

Arles, 9 Aug.

B.R.

Wij zijn al weer op den terugweg en in Arles geland. Een overheerlijk plaatsje, met vele cultuurlagen over elkaar, van Rome tot Daladier.

Tot ziens! Wij hadden steeds prachtig weer.

hart. gr.

Menno

Ant

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

Menno ter Braak
aan
R.A.J. van Lier (Den Haag)

Parijs, 19 mei 1939

aant.

aant.

Parijs, 19. V.

B.R.
Hartelijke groeten van hier, ook van Ant. Wij zijn bezig wat bij te komen van de emoties. Zondag hopen wij weer in Den Haag te zijn, na de Greshoffs het laatste vaarwel te hebben toegeroepen.
Leopold schreef mij dat hij *veel* haast maakt met de vertaling. Ik hoop, dat je al het een en ander voor elkaar hebt gebracht. Daarover direct na mijn terugkomst meer.
Tot ziens tt.
MtB

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum

Menno ter Braak
aan
R.A.J. van Lier (Den Haag)

Eibergen, 11 september 1939

aant.

aant.

Eibergen, 11 Sept. '39

B.R.
Aan de ommezijde de kerk, in wier schaduw ik geboren ben en nu weer logeer. Wij vegeteeren met vrij veel succes, en Warschau schijnt nog steeds stand te houden. Ik maak mij ongerust over de Du Perrons. Wil mij *vooral* melden, als zij soms onverwachts aankomen! Of als er anderszins levensteekenen van hen mochten komen. Ik hoorde tot dusverre niets. Waarschijnlijk komen wij *Vrijdag* terug; tot Donderdag ben ik ev. te bereiken Rozenhoflaan 2, Zutfen.
hart. gr.van ons beiden, ook voor je familie
je M.

Origineel: Den Haag, Letterkundig Museum